

KOM OP VOOR PROPERE LUCHT

VEROVER
DE STAD

PVDA

antwerpen.pvda.be

SOCIAAL

RECHTVAARDIG

ACTIEF

8. GROENE EN LEEFBARE STAD

STANDPUNT

Wie denkt bij een stad aan groen, rust en schone lucht? Het is niet omdat we het vandaag anders gewoon zijn, dat zo'n stad niet mogelijk zou zijn. Antwerpen transformeren naar een plek waar het gezond en aangenaam leven is, vraagt wel om visie en daadkracht. Een coherente aanpak van de verschillende bronnen van luchtvervuiling. Het in elkaar passen van de verschillende vormen van groen en natuur om elke buurt aangenamer te maken. En een beleid dat afval zo veel mogelijk voorkomt, hergebruikt en recycleert. Dan ligt een leefbare stad binnen handbereik.

WAT WE WILLEN

EEN. MEER PROPERE LUCHT, MINDER LAWAAI

- We stellen een geïntegreerd propereluchtplan op dat de vier grote bronnen van luchtvervuiling aanpakt: de industrie, het verkeer op de Ring, de lokale uitstoot van auto's en de huisverwarming.
- Het nieuwe stedelijke energiebedrijf Energie Aan de Stroom zorgt voor de omschakeling naar hernieuwbare energie, weg van vervuilende centrales.
- Door de omschakeling te maken naar een circulaire petrochemie reduceren we de industriële uitstoot van vervuilende stoffen en gassen drastisch.
- We volgen de uitstoot van lood en andere schadelijke stoffen op de voet en dwingen waar nodig bijkomende maatregelen af.
- We verplaatsen vrachtvervoer zo veel mogelijk van vrachtwagens naar het spoor en het water.
- Door in het openbaar vervoer en de fietsinfrastructuur te investeren, realiseren we de verschuiving van de auto naar duurzame vervoersmodi.
- Wie toch een auto nodig heeft, kan rekenen op het stedelijke autodeelsysteem Otto, dat volledig op waterstof rijdt en dus geen uitstoot heeft.
- We leggen een warmtenet aan dat de huizen van de stad verwarmt met de restwarmte uit de havenzone. Aangesloten huizen stoten in één klap geen vuile stoffen meer uit voor de verwarming en voor warm water.
- We behouden de lage-emissiezone, maar geven stadsbewoners met een euro 3-dieselwagen tot 2020 de tijd om hun auto te vervangen.
- Wie een vervuilende wagen van de hand doet, kan rekenen op financiële steun voor een abonnement van De Lijn of van het Velo-deelfietssysteem, voor taxicheques of autodelen.
- We ijveren voor de sluiting van de kerncentrale in Doel.
- We actualiseren het lokale nucleaire rampenplan en zorgen ervoor dat het ingeoeft wordt.

TWEE. GROEN EN OPEN RUIMTE IN ELKE BUURT

- We zorgen ervoor dat bos- en parkzones als groene vingers diep in het stadsweefsel binnendringen, doorkruist door een netwerk van fiets- en wandelpaden.
- We kopen ongebruikte terreinen op om er openbare groene ruimte te creëren. Iedereen heeft recht op groen in de buurt, waar je kan picknicken, sporten en spelen.
- We vergroenen het straatbeeld door gevelbegroeiing, groenslingers en tegeltuintjes te stimuleren en

door voor elk plein na te gaan of het groener kan. We houden daarbij rekening met mensen met een beperking.

- Ook de aanleg van groendaken en van stadslandbouw op daken en balkons ondersteunen we.
- In samenwerking met Natuurpunt maken we een nieuw bomenplan voor meer bomen en voor het behoud van oude bomen.
- De stad neemt meer vast personeel in dienst voor het onderhoud van het toenemende stadsgroen op pleinen, in parken en straten.
- We heropenen de educatieve kinderboerderij in Wilrijk en houden het beheer ervan in handen van de stad. We investeren weer in bos- en zeeklassen om jonge Antwerpenaren in contact te brengen met natuur en landbouw.
- We faciliteren ecologisch co-tuinieren op braakliggende gronden in de stad.
- We maken een budget vrij waarmee de stad of natuurverenigingen natuurgebied kunnen aankopen om het te behouden en beheren.
- We maken werk van de implementatie van het bovenlokaal Groenplan door er extra personeel en budget voor vrij te maken.
- We ondersteunen de voorstellen van GruunRant om van de Oude Landen in Ekeren tot aan de Hobokense polder de bestaande natuurgebieden en openbare en private groene zones te verbinden tot een groot stadsrandbos. We maken gebruik van de overkapping van de Ring om meer groene verbindingen aan te leggen tot ver in de stad en om in de berging van regenwater te voorzien.
- We werken verder aan het weer openleggen van stromende waterlopen in de stad, met aangename wandelmogelijkheid langs de oevers.
- We stellen een stadsecoloog aan, die een globale visie op de stedelijke ecologie uitwerkt en deze visie over de verschillende beleidsterreinen heen in de praktijk brengt.

DRIE. AF VAN HET AFVAL

- We openen stedelijke herstelateliers voor herstel van elektrische toestellen, meubels en kleren, of voor demontage ervan om bruikbare reservestukken of herbruikbare grondstoffen over te houden.
- We ondersteunen repair cafés, ruil- en geefmarkten en tweedehandswinkels.
- We richten de Bouwbank op als een stedelijke dienst voor ondersteuning bij de sloop en renovatie van gebouwen. De Bouwbank dient ook als stock voor gebruikte bouwmaterialen.
- We stappen met Antwerpen in de 'Statiegeldalliantie' en zetten zo druk op de Vlaamse regering om statiegeld in te voeren op blikjes en plastic flessen, zoals dat vandaag al voor glazen flessen bestaat.
- We voorzien per wijk een compostpunt, waar je onder begeleiding van ervaren vrijwilligers organisch materiaal kan composteren en de compost kan ophalen voor gebruik in de stadstuinbouw.
- We maken het ophalen van grof huisvuil weer gratis. We voeren bewustmakingscampagnes over het correct sorteren van afval.
- Alle afvalfracties, ook grof huisvuil en steenpuin, laten we gratis binnenbrengen in het containerpark. We voorzien in voldoende geschoold personeel dat kan vermijden dat bruikbare zaken als afval verbrand worden.
- We bergen de plannen voor een nieuwe verbrandingsoven op en ijveren voor de sluiting van de Isvag-oven in Wilrijk.

VISIE

EEN. MEER PROPERE LUCHT, MINDER LAWAAI

Veel Antwerpenaren maken zich zorgen over de luchtkwaliteit in de stad. Een betere luchtkwaliteit is in onze Grote Bevinging de meest aangeduide eis in de rubriek 'duurzame stad'. En terecht. Tien jaar geleden

al stelden de dokters van Geneeskunde voor het Volk in Deurne vast dat veel te veel kinderen door de luchtvervuiling moeten puffen tegen astma. Daar is sindsdien heel wat nieuw onderzoek naar gedaan. Maar tegenover al dat onderzoek staan te weinig ambitieuze maatregelen.

Antwerpen wordt geconfronteerd met allerlei bronnen van luchtvervuiling die elkaar versterken. De hoge schoorstenen van de grote industrie zadelen de stad op met een achtergrondvervuiling van zwaveloxiden, stikstofoxiden en fijn stof. Om die emissies terug te dringen, willen we met het stedelijk energiebedrijf Energie Aan de Stroom (EAS) werken aan de overschakeling naar duurzame energiebronnen. Maar ook voor het zo schadelijke lood blijft waakzaamheid geboden. In 2016 zijn bij kinderen verhoogde loodwaarden in het bloed gevonden. Er zijn door veel acties en politieke strijd al grote inspanningen geleverd om de wijken rond Umicore in Hoboken te saneren. Samen met de dokters van Geneeskunde voor het Volk volgen we de situatie op de voet en dwingen we waar nodig bijkomende maatregelen af.

Ook het vracht- en autoverkeer op de drukste snelweg van Vlaanderen, de Antwerpse Ring, zorgt voor veel luchtvervuiling. De meeste scholen en ziekenhuizen, maar ook parken en woonblokken liggen in de gevarezone rond de Ring. Het komt erop aan het wegverkeer zo veel mogelijk af te bouwen. Vrachtvervoer verleggen we zo veel mogelijk naar het spoor en het water. Voor het personenvervoer werken we aan een fijnmazig net van openbaar vervoer zodat de auto overbodig wordt om je naar de stad of de haven te verplaatsen. Om de impact van het resterende verkeer, dat voor het grootste deel niet in Antwerpen moet zijn, te verkleinen, maken we een prioriteit van de volledige overkapping van de Antwerpse Ring. Zo zorgen we in één klap voor propere lucht en minder lawaai.

Verder vervuult ook het lokale autoverkeer de lucht. Het effect daarvan is vooral erg in de *street canyons*, smalle straten met weinig luchtcirculatie. De oplossing ligt in de shift van de auto naar de fiets en het openbaar vervoer. De huidige 70/30-verhouding van autoverkeer ten opzichte van andere vervoersmodi willen we omkeren naar een 30/70-verhouding. Zo halen we 40 procent van de auto's van de weg. Wie toch eens een wagen nodig heeft, zal kunnen rekenen op de emissievrije wagens van het nieuwe stedelijke autodeelstelsel Otto.

De lage-emissiezone, die sinds 2017 van kracht is binnen de Singel en op Linkeroever, is een goede maatregel voor de luchtkwaliteit. Maar ze is op een asociale manier en zonder enige compensatie ingevoerd. Daar is de minst vermogende Antwerpenaar het slachtoffer van. We maken daarom een uitzondering voor euro 3-dieselwagens en laten die nog tot 2020 de stad binnen. En mensen die hun euro 3-wagen van de hand doen, kunnen rekenen op financiële ondersteuning voor een abonnement van De Lijn, van fietsdeelsysteem Velo, taxicheques of autodelen.

Ook de uitstoot van branders en stookketels voor verwarming en sanitair water pakken we aan. Daarvoor rollen we met het stedelijk energiebedrijf EAS een stedelijk warmtenet uit. Zo kunnen we onze huizen verwarmen met de restwarmte uit de haven. Zoals in Kopenhagen, de stad zonder schoorstenen, waar 97 procent van de inwoners warm water aan huis geleverd krijgt. Een enorme winst voor de luchtkwaliteit en voor het klimaat. Door isolerende renovaties te ondersteunen, zorgen we ervoor dat de overblijvende boilers minder moeten draaien.

Wat vandaag ontbreekt is een coherente visie. Het stadsbestuur voerde een lage-emissiezone in maar tegelijk ging de frequentie van de trams naar omlaag, steeg de ticketprijs voor het openbaar vervoer en werd waardevol stadsgroen gekapt. Om de luchtkwaliteit in Antwerpen grondig te verbeteren, hebben we coördinatie nodig zodat de uitstoot van alle grote bronnen van vervuiling drastisch vermindert. We stellen daarom een properluchtplan op, met concrete streefdoelen, met metingen en concrete maatregelen.

De verouderde kerncentrale in Doel vormt een bedreiging voor de bewoners van Antwerpen. Doel ligt op een boogscheut van de Antwerpse haven. De gevolgen van een nucleaire ramp stoppen niet aan de gemeentegrenzen. Als stad moeten we onze verantwoordelijkheid nemen. Daarom gaan we in ons kli-

maatplan ook voor de omvorming van de site in Doel tot een energiehub van de toekomst, waar de opslag van hernieuwbare energie centraal staat. Als eerste stap houden we hier vast aan de wettelijk vastgelegde kernuitstap: ten laatste tegen 2025. Verlenging van de levensduur van de Belgische kernreactoren wijzen we af. De scheurtjesreactor Doel 3 is te gevaarlijk en moet onmiddellijk gesloten worden. We informeren de Antwerpenaren over de risico's van de verouderde kernreactoren Doel 1 en Doel 2. We actualiseren het lokale nucleaire rampenplan en oefenen het in.

TWEE. GROEN EN OPEN RUIMTE IN ELKE BUURT

Tot in de middeleeuwen was er heel wat gemeenschappelijke grond in en rond Antwerpen. Op die collectieve gronden – ‘commons’ – zoals de Dries in het noorden van de stad of de Cattelberg nabij Borgerhout, kon men sprokkelhout verzamelen, water halen of vee laten grazen. Maar toen Antwerpen in de gouden zestiende eeuw uit haar voegen barstte, won kwantiteit het van kwaliteit. Een groot deel van de open ruimte binnen de stadsmuren ging verloren, en de publieke ruimte werd geprivatiseerd. De stad verkocht haar gronden aan bouwspeculanten. Groenruimte werd een voorrecht van een beperkte groep gegoede inwoners.

Gemeenschappelijke openbare ruimte privatiseren: het gebeurt vandaag nog altijd. Stadsruimte die vrijkomt wordt maar al te dikwijls zonder enige inspraak toevertrouwd aan bouwpromotoren en projectontwikkelaars. Die poten er grote woon- en kantoreenheden neer met veel te weinig open en groene ruimte. Terreinen met veel potentieel, zoals Spoor Oost, bouwt men om tot parkings in plaats van er nieuwe groenzones van te maken. Rustige zones als de Middenvijver worden dan weer ingericht als festivalterrein, pal naast waardevol natuurgebied. Oude bomen in het Wilrijkse Ferrarisbos en in de Charlottalei worden onder luid protest gekapt. Groene longen als het Noordkasteel sneuvelen om plaats te maken voor nog meer weginfrastructuur. Stadsgroen wordt zo een voorrecht voor rijkere wijken en in de buurt van nieuwe groene zones stijgen de grond- en woningprijzen zienderogen.

Nochtans, groen is rustgevend, tempert het geraas van het verkeer, vangt luchtvervuiling op en zorgt voor koelte in de zomer. Bomen en planten zijn essentieel in een gezonde leefomgeving. Ze zouden een basisrecht moeten zijn voor elke stadsbewoner.

Willen we een voor iedereen leefbare stedelijke omgeving, dan hebben we een globale visie nodig. Een visie met een evenwicht tussen private, bebouwde ruimte en gemeenschappelijke open en groene ruimte. We werken daarbij op drie niveaus, waar een stadsecoloog een geïntegreerd beleid voor uitwerkt.

Het eerste niveau is dat van de grote groene zones in en rond de stad: het Noordkasteel, het Rivierenhof, het Middelheimpark... Die vormen de groene vingers die we zo ver mogelijk tot in de stad doortrekken en met elkaar verbinden. Door de overkapping van de Ring wordt het mogelijk buurten met groene ruimte aan elkaar te linken en groene verbindingen te creëren tussen de verschillende grote groene zones.

Ook wijken verder weg van de grote groene vingers hebben recht op groen. Daarom voeren we op dit tweede niveau met de stad een actief aankoop- of omruilbeleid voor braakliggende terreinen en leegstaande of oninteressante panden. Die vormen we om tot nieuwe publieke open ruimte, parken om te sporten, te picknicken, te spelen of te barbecueën.

Ons derde niveau is het straatbeeld vergroenen tussen de parken en groene zones in. Tegeltuinen en gevelbegroeiing, groene daken of ecologische stadstuinjes zorgen voor groenere straten en voor meer contact met de natuur. We houden daarbij rekening met mensen met een beperking. Een ambitieus bomenplan behoudt de natuurrijkdommen die we hebben en voorziet in de aanplant van nieuwe bomen in de straten.

Zo zorgen we voor propere lucht in een aangename stad en wapenen we ons ook tegen de gevolgen van het opwarmende klimaat. Groen en begroeiing zorgen namelijk voor afkoeling. Dat is nodig want boven het

asfalt en beton lopen in de zomer de temperaturen sneller op. Een begroeide bodem kan ook regenwater doorlaten en even vasthouden zodat onze rioleringen minder water te slikken krijgen bij stortbuien.

DRIE. AF VAN HET AFVAL

In het derde hoofdstuk van dit programma, *Klimaatneutrale stad*, hebben we heel wat voorstellen uitgewerkt om de circulaire economie in onze stad te ontwikkelen. In een circulaire economie bestaat er geen afval. Reststromen worden er als grondstof gebruikt om nieuwe producten te maken. Zo reduceren we de afvalberg en de impact op het klimaat.

Om afval te vermijden, richten we stedelijke herstelateliers op waar we gebruiksvoorwerpen, kledingstukken en meubels laten herstellen om ze te hergebruiken. Is herstel onmogelijk, dan is er nog de optie van demontage om zo veel mogelijk bruikbaar materiaal te recupereren. We ondersteunen initiatieven als ruil- en tweedehandswinkels waar afgedankte spullen een tweede leven krijgen.

Wat onbruikbaar is, moet zo goed mogelijk gerecycleerd worden. Het grootste deel van ons afval komt uit de bouw en sloop van gebouwen. Daar is dan ook nog veel vooruitgang te halen. Oordeelkundig slopen en gerecupereerde materialen opslaan in de stock van een stedelijke Bouwbank: langs die weg maken we de productie van veel nieuw materiaal onnodig en kunnen gebruikte dakpannen en bakstenen hergebruikt worden.

Het stadsbestuur heeft de grofhuisvuilophaling afgeschaft en het binnenbrengen van steenpuin en grof huisvuil betalend gemaakt in de hoop de afvalstroom zo in te perken. Het gevolg is dat van heel wat andere gesorteerde fracties veel kleinere volumes worden binnengebracht. Na jaren vooruitgang door sensibilisatiecampagnes hebben we er opnieuw het raden naar wat er gebeurt met gevaarlijke fracties als KGA of asbest. Wie de moeite doet om goed te sorteren, mag beloond worden door afval kosteloos binnen te brengen. Ervaren begeleiding van geschoolde medewerkers van de containerparken helpt om de afvalstromen meer hoogwaardig in te zamelen en de restfractie te reduceren. Door statiegeld in te voeren op blikjes en plastic flessen, zoals dat vandaag voor glazen flessen al bestaat, kan de hoeveelheid zwerfvuil drastisch verminderd worden.

Door te investeren in een circulaire productie, herstel en hergebruik van producten en recyclage, verminderen we de hoeveelheid restafval jaar na jaar. Het is dan ook absurd om de verbrandingsoven in Wilrijk te vervangen door een nieuw exemplaar dat nog grotere volumes restafval kan verbranden. In plaats van 175 miljoen euro te investeren in een prestigeproject dat zo snel mogelijk overbodig zou moeten worden, kunnen we beter inzetten op alle terreinen die de hoeveelheid afval verminderen.